ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΑΙΤΗΣΗ ΑΚΥΡΩΣΗΣ

1. Γιώργου Κατρούγκαλου του Στέλιου-Παναγιώτη, καθηγητή Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης,
2. Του σωματείου με την επωνυμία «ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΕΙΔΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ» (Π.Ο.Σ.Ε.Ε.ΔΙ.Π. ΑΕΙ) που εδρεύει στο Δήμο Ζωγράφου Αττικής, οδός Ηρώων Πολυτεχνείου 9, 15780, Α.Φ.Μ. 997127600 ΚΕΦΟΔΕ ΑΤΤΙΚΗΣ και εκπροσωπείται νόμιμα από τον Πρόεδρο της, Δημήτρη Λαμπράκη.

ΚΑΤΑ

Του Ελληνικού Δημοσίου, όπως εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού.

Για να ακυρωθεί

Η με αριθμό 7341 (2)/2024 απόφαση του αντίδικου υπουργού με τίτλο «Εκκίνηση διαδικασίας υποβολής αιτήσεων περί χορήγησης άδειας εγκατάστασης και λειτουργίας παραρτημάτων Νομικών Προσώπων Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης. Καθορισμός διεθνών αναγνωρισμένων οίκων που κατατάσσουν παγκοσμίως πανεπιστημιακά ιδρύματα » (ΦΕΚ Β 5460/1-10-2024) και κάθε άλλη συναφής πράξη ή παράλειψη της διοίκησης.

1. Συνοπτική έκθεση των τιθέμενων νομικών ζητημάτων 2
2. Έννομο συμφέρον 2
3. Λόγοι ακύρωσης 2

2.1 Λόγω παράβασης κατ'ουσία διάταξης νόμου: ευθεία παράβαση των παρ. 5, 6 και 8 του άρθρου 16 του Συντάγματος 2

3.2 Λόγω παράβασης κατ'ουσία διάταξης νόμου: ευθεία παράβαση του άρθρου 110 του Συντάγματος 4

3.3 Λόγω παράβασης κατ'ουσία διάταξης νόμου: παραβίαση του άρθρου 28 του Συντάγματος λόγω κατά παράβαση αρμοδιότητας («ultra vires») ερμηνείας του άρθρου 49 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε. 6

3.4 Λόγω παράβασης κατ'ουσία διάταξης νόμου: αντίθεση της προσβαλλομένης με το άρθρο 4.2 ΣυνθΕΕ 10

1. Συνοπτική έκθεση των τιθέμενων νομικών ζητημάτων

Με την αίτηση ζητείται η ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης λόγω παράβασης κατ'ουσία διάταξης νόμου και ειδικότερα λόγω αντίθεσης των υποκείμενων νομοθετικών διατάξεων που αποτελούν το έρεισμα της με τις ρυθμίσεις των παρ. 5, 6 και 8 του άρ. 16 και των άρ. 28 και 110 του Συντάγματος. Περαιτέρω αναλύεται γιατί το Ευρωπαϊκό (κοινοτικό) Δίκαιο δεν καλύπτει την αντισυνταγματικότητα αυτή.

2. Έννομο συμφέρον

Ο πρώτος από εμάς έχω έννομο συμφέρον, ως καθηγητής ΑΕΙ, να ζητήσω την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης, εφόσον τυχόν αντισυνταγματική λειτουργία ιδιωτικών παραρτημάτων θα έχει σημαντικές βλαπτικές συνέπειες για την δημόσια ανώτατη εκπαίδευση, ιδίως για τα περιφερειακά ΑΕΙ, με αποτέλεσμα την άμεση, ευθεία και προσωπική βλάβη των συμφερόντων μου. Έχω επίσης ειδικό ηθικό έννομο συμφέρον ως καθηγητής συνταγματικού δικαίου να υπερασπίσω τη συνταγματική επιταγή για δωρεάν, δημόσια ανώτατη εκπαίδευση.

Το δεύτερο από εμάς σωματείο είναι η αντιπροσωπευτική ομοσπονδία των Συλλόγων Ειδικού και Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού των Α.Ε.Ι.. Με ρητή αναφορά του Καταστατικού μας έχει ως σκοπό (άρθρο 2 παρ. 6) «την προάσπιση του δημόσιου και ακαδημαϊκού χαρακτήρα των Πανεπιστημίων».

Με το ως άνω έννομο συμφέρον προσβάλλουμε την ως άνω πράξη για τους παρακάτω λόγους και όσους προσθέσουμε νόμιμα στο μέλλον:

3. Λόγοι ακύρωσης

2.1 Λόγω παράβασης κατ'ουσία διάταξης νόμου: ευθεία παράβαση των παρ. 5, 6 και 8 του άρθρου 16 του Συντάγματος

Η προσβαλλομένη εκδίδεται βάσει των εξουσιοδοτικών διατάξεων και των κατευθυντήριων ρυθμίσεων των άρθρων 130 έως 155, και ιδίως των παρ. 4 και 5 του άρθρου 189 του ν. 5094/2024 που επιγράφεται «Ενίσχυση του Δημόσιου Πανεπιστημίου - Πλαίσιο λειτουργίας μη κερδοσκοπικών παραρτημάτων ξένων πανεπιστημίων και άλλες διατάξεις» (Α' 39). Οι εν λόγω ρυθμίσεις, στο βαθμό που επιτρέπουν τη λειτουργία ιδιωτικών ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στην χώρα, παραβιάζουν ευθέως τις διατάξεις των παρ. 5 και 6 του άρθρου 16 του Συντάγματος.

Ειδικότερα, κατά τις παραγράφους αυτές, μεταξύ άλλων ορίζεται σαφώς:

> 5. Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται **<u>αποκλειστικά</u> από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση**. Τα ιδρύματα αυτά τελούν υπό την εποπτεία του Κράτους, έχουν δικαίωμα να

ενισχύονται οικονομικά από αυτό και λειτουργούν σύμφωνα με τους νόμους που αφορούν τους οργανισμούς τους. (…)

6. **Οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι δημόσιοι λειτουργοί**. Το υπόλοιπο διδακτικό προσωπικό τους επιτελεί επίσης δημόσιο λειτούργημα, με τις προϋποθέσεις που νόμος ορίζει. Τα σχετικά με την κατάσταση όλων αυτών των προσώπων καθορίζονται από τους οργανισμούς των οικείων ιδρυμάτων.

8. (…). **Η σύσταση ανώτατων σχολών από ιδιώτες απαγορεύεται.**

Από τις παραπάνω ρυθμίσεις σαφώς συνάγεται η ρητή και πανηγυρική βούληση του συντακτικού νομοθέτη για την παροχή ανώτατης εκπαίδευσης αποκλειστικά από ΝΠΔΔ που αυτοδιοικούνται πλήρως, με καθηγητές δημοσίους λειτουργούς και, κατά συνέπεια, να απαγορεύεται πλήρως όχι μόνον η σύσταση αλλά γενικά η λειτουργία ιδιωτικών ΑΕΙ.

Είναι προφανές ότι η παρ. 5 του άρθρου του Συντάγματος, που ορίζει ότι *«Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται <u>αποκλειστικά</u> από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση»* δεν μπορεί να ερμηνευθεί, ενόψει της κατηγορηματικής διατύπωσης *«αποκλειστικά»,* ότι επιτρέπει την παροχή ανώτατης εκπαίδευσης και από φορείς που δεν είναι ΝΠΔΔ, ανεξαρτήτως εάν έχουν ιδρυθεί στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Ομοίως η παράγραφος 6 κατά την οποία «*Οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι δημόσιοι λειτουργοί*» δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι μπορεί και να μην είναι δημόσιοι λειτουργοί, αλλά υπάλληλοι μιας κερδοσκοπικής εταιρίας.

Εξίσου προφανώς, δεν μπορεί μια ιδιωτική, κερδοσκοπική εταιρία να εξασφαλίσει την πλήρη αυτοδιοίκηση του «πανεπιστημίου» που θα ιδρύσει, εφόσον θα λειτουργεί με βασικό κριτήριο το επιχειρηματικό κέρδος: **Ρητά ο νόμος ορίζει, στο άρ. 148 ότι το ακαδημαϊκό προσωπικό έχει μόνο συμβουλευτικό ρόλο,** συνεπώς οι αποφάσεις λαμβάνονται όχι με βάση την αρχή της αυτοδιοίκησης, αλλά στο πλαίσιο του διευθυντικού δικαιώματος του ιδιοκτήτη της επιχείρησης**.**

(Επί του πραγματικού, ας σημειωθεί ότι οι πολυεθνικές εταιρίες, που ιδρύουν ιδιωτικά «πανεπιστήμια» ως franchise δεν λειτουργούν με ακαδημαϊκά αλλά κερδοσκοπικά κριτήρια. Ενδεικτικά, μία από αυτές τις επιχειρήσεις, η Laureate Education, Inc. είχε το 2015 σχολές σε 30 χώρες, μεταξύ των οποίων και στην Κύπρο, με χρέη 4,7 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Το 2018 κατηγορήθηκε στη Βραζιλία για παράνομες πρακτικές, όπως πλαστογράφηση εγγράφων, ανάθεση μαθημάτων σε καθηγητές χωρίς προσόντα.)

Σε κάθε περίπτωση, δεν νοείται ερμηνεία αντίθετη με το συγκεκριμένο γράμμα μιας ξεκάθαρης κανονιστικής διάταξης: *interpretatio cessat in claris*, επί των σαφών δεν νοείται ερμηνεία. Κάθε τελολογική, «σύμφωνη με» ή «σε αρμονία με» ερμηνεία,

επιτρέπεται να προσδιορίσει το νόημα (ή να διασώσει το κύρος μιας διάταξης, εάν υπάρχει αντίθετος κανόνας ανώτερης τυπικής ισχύος) μόνον επιλέγοντας ανάμεσα στις εκδοχές εκείνες που επιτρέπει η γραμματική της διατύπωση. Όπως έγραφε ο Αριστόβουλος Μάνεσης, (ο ερμηνευτής) «δεν μπορεί να αγνοήσει τον «πυρήνα» του νοήματος που έχει *τεθεί* από τον ιστορικό συντακτικό νομοθέτη σε *συγκεκριμένο κείμενο* (…). Διότι, διαφορετικά, η βούληση του ερμηνευτή ή (και) εφαρμοστή *θα αντικαθιστούσε* απλώς, ουσιαστικά, τη βούληση του συντακτικού νομοθέτη.» (Αρ. Μάνεση, Συνταγματικό Δίκαιο Ι, Σάκκουλας, Θεσσαλονίκη, 1980, σ. 198. Η έμφαση είναι του συγγραφέα).

Αυτά δέχεται άλλωστε και η πάγια νομολογία του Δικαστηρίου. Εντελώς ενδεικτικά, κατά τη ΣτΕ 922/2023 (σκέψη 7): «Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται στην Ελλάδα αποκλειστικώς από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, πλήρως αυτοδιοικούμενα, απαγορεύεται δε απολύτως η σύσταση σχολών ανώτατης εκπαίδευσης από ιδιώτες, ασχέτως του προορισμού ή του χαρακτήρα των σχολών αυτών.» Βλ. επίσης και ΣτΕ (Ολ.) 178/2023 σκέψη 15, πρβλ. ΣτΕ 727/2022, 1071-172/2021, 2253/2019, 3451/2011 επτ, 570/2010 και ΣτΕ 39/2001, 2076/1999, ΣτΕ (Ολ.) 3457/1998. Βλ. επίσης τη ρητή, αυτοτελή σκέψη της ΣτΕ 1698/2013: «Δεν είναι επιτρεπτό χρόνος σπουδών που έχει διανυθεί σε τμήμα ή παράρτημα ΑΕΙ της αλλοδαπής, το οποίο λειτουργεί στην Ελλάδα με μορφή ιδιωτικού φροντιστηρίου ή εργαστηρίου ελευθέρων σπουδών να αναγνωριστεί ως χρόνος διανυθείς σε ΑΕΙ της αλλοδαπής ομοταγές προς ελληνικό ΑΕΙ, διότι μια τέτοια αναγνώριση θα ισοδυναμούσε με αναγνώριση σπουδών που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα σε ιδιωτικό φορέα, ως σπουδών ανωτάτης εκπαιδεύσεως, και θα συνιστούσε καταστρατήγηση του Συντάγματος».

3.2 Λόγω παράβασης κατ'ουσία διάταξης νόμου: ευθεία παράβαση του άρθρου 110 του Συντάγματος

Η αιτιολογική έκθεση του νόμου, για να αιτιολογήσει τα αναιτιολόγητα της, κατά τα ανωτέρω, ευθείας παραβίασης του Συντάγματος επικαλείται τα εξής:

> «Οι διατάξεις του Συντάγματος παρουσιάζουν εξελικτική πορεία, δεν είναι σε καμία περίπτωση στατικές, και επιβάλλεται να ερμηνεύονται δυναμικά, ώστε το Σύνταγμα να προσαρμόζεται στις σύγχρονες μεταβαλλόμενες οικονομικές, κοινωνικές, τεχνολογικές και επιστημονικές εξελίξεις, δηλαδή να προσαρμόζεται το νόημα των συνταγματικών διατάξεων στις μεταβαλλόμενες σύγχρονες πραγματικές και νομικές συνθήκες. Η δυναμική, άλλωστε, ερμηνεία των συνταγματικών διατάξεων πραγματοποιείται μέσω της ιστορικό-εξελικτικής και τελολογικής ερμηνείας τους, λαμβάνοντας υπόψη τις μεταβαλλόμενες συνθήκες στην εθνική, αλλά και στην ενωσιακή έννομη τάξη. Η δυναμική, μάλιστα, ερμηνεία επιφέρει μία

«άτυπη» αλλαγή του Συντάγματος, η οποία αντιδιαστέλλεται από την «τυπική» αλλαγή του, η οποία επέρχεται μέσω της διαδικασίας της συνταγματικής αναθεώρησης, με τους όρους που το ίδιο προβλέπει.»

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το Σύνταγμα εξελίσσεται ερμηνευτικά, στο βαθμό όμως που επιτρέπει η γραμματική του διατύπωση. Παρόμοια εξελικτική ερμηνεία πράγματι έγινε, στο πλαίσιο του διαλόγου του Δικαστηρίου με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο και το ΔΕΕ, με πιο πρόσφατες τις προαναφερθείσες αποφάσεις υπ' αρ. 178-179/2023, που αναγνωρίζουν την επαγγελματική ισοδυναμία τίτλων τυπικής ανώτατης εκπαίδευσης, οι οποίοι χορηγούνται από αρχές κρατών-μελών, που πιστοποιούν πτυχίο πρώτου κύκλου σπουδών, όχι όμως την ακαδημαϊκή ισοτιμία τους, δεδομένου ότι επαναβεβαιώνουν ότι «η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται στην Ελλάδα αποκλειστικώς από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.»

Η παραπάνω ερμηνεία είναι πράγματι εξελικτική, και δεν έρχεται σε αντίθεση με τις ρυθμίσεις των παραγράφων 5, 6 και 8 του άρθρου 16 του Συντάγματος, γιατί δεν συγκρούεται με τις κατηγορηματικές επιταγές του συντακτικού νομοθέτη: αποκλειστική παροχή ανώτατης εκπαίδευσης από αυτοδιοικούμενα ΝΠΔΔ και καθηγητές δημοσίους λειτουργούς. Η ρητή αντίθετη πρόβλεψη του νόμου 5094/2024 εισάγει ρυθμίσεις που μόνο η αναθεώρηση του άρθρου 16 θα μπορούσε να επιτρέψει. Η προσαρμογή του Συντάγματος «στις σύγχρονες μεταβαλλόμενες οικονομικές, κοινωνικές, τεχνολογικές και επιστημονικές εξελίξεις» γίνεται μόνον με την διαδικασία και τις προβλέψεις του άρθρου 110 του Συντάγματος, εφόσον αντιβαίνει σε σαφείς και κατηγορηματικούς κανόνες του τελευταίου.

Ούτε μπορεί να θεωρηθεί ότι το ευρωπαϊκό δίκαιο εισάγει νέα, σιωπηρή διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος, παράλληλη με αυτή του άρθρου 110. Στην υπόθεση του «βασικού μετόχου», ο προαναφερθείς (παραπάνω, 3.1) κρίσιμος ερμηνευτικός κανόνας, ότι τα όρια κάθε μορφής «σύμφωνης» ή, «δυναμικής ερμηνείας» τίθενται από το γράμμα της ερμηνευόμενης διάταξης, επισημάνθηκε από τον Εισηγητή της Υπόθεσης, Σύμβουλο τότε, κ. Χρ. Ράμμο: « (…) η σύμφωνη με το κοινοτικό δίκαιο ερμηνεία εθνικής διατάξεως νοείται μόνον όταν η ερμηνεία εξακολουθεί να είναι ερμηνεία και δεν μετατρέπεται στην ουσία σε παραποίηση ή διαστρέβλωση της εν λόγω εθνικής διατάξεως.» (Βλ. την από 25.2.2005 εισήγηση επί της οποίας εκδόθηκε η ΣτΕ Ολ. 605/2008.)

Συνεπώς, η προσβαλλόμενη είναι αντίθετη στο Σύνταγμα και για το λόγο αυτό και πρέπει να ακυρωθεί.

3.3 Λόγω παράβασης κατ'ουσία διάταξης νόμου: παραβίαση του άρθρου 28 του Συντάγματος λόγω κατά παράβαση αρμοδιότητας («ultra vires») ερμηνείας του άρθρου 49 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε.

Η αιτιολογική έκθεση περιέχει ένα επιπλέον επιχείρημα με βάση το ευρωπαϊκό δίκαιο:

> «Τέλος, η απόφαση του ΔΕΕ (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 6ης Οκτωβρίου 2020 στην υπόθεση C-66/18, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Ουγγαρίας, αποτελεί από τις πλέον πρόσφατες χαρακτηριστικές αποφάσεις του ΔΕΕ. Στην εν λόγω υπόθεση, το ΔΕΕ έκρινε ότι η επ' αμοιβή διοργάνωση μαθημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που ασκείται από υπήκοο ενός κράτους μέλους εντός άλλου κράτους μέλους, αποτελεί οικονομική δραστηριότητα, που εμπίπτει στο δικαίωμα της ελεύθερης εγκατάστασης, η οποία δεν επιδέχεται περιορισμών (άρθρο 49 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε. – ΣΛΕΕ). Επιπροσθέτως, με την επίκληση αφενός μεν του άρθρου 13 («η ακαδημαϊκή ελευθερία είναι σεβαστή»), της παρ. 3 του άρθρου 14 (περί ελευθερίας ίδρυσης εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με σεβασμό στις δημοκρατικές αρχές), αφετέρου δε του άρθρου 16 (επιχειρηματική ελευθερία) του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε., το ΔΕΕ κατέδειξε το εξής: ο ερμηνευτής και εφαρμοστής του εθνικού Συντάγματος, όταν καλείται να εφαρμόσει συνταγματικές διατάξεις, στην περίπτωση της ίδρυσης πανεπιστημιακών σχολών ή της εγκατάστασης παραρτημάτων πανεπιστημίων άλλων χωρών, οφείλει να τις ερμηνεύει σε αρμονία με το νόημα που έχουν και αποκτούν κατά τη συνδυαστική εφαρμογή τους με τις θεμελιώδεις ελευθερίες του δικαίου της Ένωσης.»

Το επιχείρημα προβάλλεται αλυσιτελώς, ως βασισμένο σε εσφαλμένα πραγματολογικά στοιχεία, διότι δεν υφίσταται στην Ελλάδα νομικό εμπόδιο εγκατάστασης και λειτουργίας επιχειρήσεων («κολλεγίων»), που να παρέχουν μαθήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αντιθέτως, αναγνωρίζονται πλήρως τα σχετικά επαγγελματικά δικαιώματα που απορρέουν από αυτά. Όμως, βάσει της συνταγματικής απαγόρευσης, τα εν λόγω κολλέγια δεν θεωρούνται Πανεπιστήμια, ούτε τα πτυχία τους έχουν ακαδημαϊκή ισοτιμία με τα πτυχία των ελληνικών ΑΕΙ.

Αυτό συμβαίνει διότι το κοινοτικό δίκαιο εφαρμόζεται μόνον επί των ρητά απονεμημένων αρμοδιοτήτων, τις οποίες τα κράτη μέλη μεταβίβασαν μέσω των Συνθηκών στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Επί του προκειμένου, η ΕΕ έχει αρμοδιότητα στο πεδίο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Αντιθέτως, η γενική εκπαίδευση και ιδίως η ανώτατη, παραμένει, βάσει των Συνθηκών, ουσιωδώς εθνική αρμοδιότητα με επικουρική και συντρέχουσα μόνον αρμοδιότητα της ΕΕ. Ειδικότερα, στο Κεφάλαιο XII της Συνθήκης ορίζεται σαφώς ότι η Ένωση «συνδράμει» τα Κράτη

μέλη της στην ανάπτυξη ποιοτικής εκπαίδευσης, συμπληρώνοντας τη δράση τους, «σεβόμενη πλήρως» την ευθύνη των Κρατών μελών να οργανώσουν αυτά το εκπαιδευτικό τους σύστημα» (άρθρο 165 παρ. 1).

Αλυσιτελώς επίσης προβάλλονται τα επιχειρήματα της Αιτιολογικής Έκθεσης σε σχέση με το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, δεδομένου ότι αυτός, κατά ρητή του πρόβλεψη, δεν μπορεί να προσθέσει νέες αρμοδιότητες στην Ένωση. Στο άρθρο 51 παρ. 2 αυτού ορίζεται: «Ο παρών Χάρτης δεν διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης πέραν των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και δεν θεσπίζει νέες αρμοδιότητες και καθήκοντα για την Ένωση ούτε τροποποιεί τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα όπως ορίζονται στις Συνθήκες». Επιπλέον, στο άρθρο 52 παρ. 5 ρητά διευκρινίζεται ότι: «Οι διατάξεις του παρόντος Χάρτη που περιέχουν αρχές μπορούν να εφαρμόζονται με νομοθετικές και εκτελεστικές πράξεις των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης και με πράξη των Κρατών μελών όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης, κατά την άσκηση των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους. Η επίκληση των διατάξεων αυτών ενώπιον δικαστηρίου είναι παραδεκτή μόνον για την ερμηνεία των εν λόγω πράξεων και τον έλεγχο της νομιμότητάς τους». Τέλος, κατά το άρθρο 14 παρ. 3 του Χάρτη, «η ελευθερία ίδρυσης εκπαιδευτικών ιδρυμάτων» ασκείται «σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν την άσκηση της» -δηλαδή, σε ό,τι αφορά τη χώρα μας, πρωταρχικά σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 5, 6 και 8 του Συντάγματος.

Άλλωστε, εάν υπήρχε θεμελιώδες κοινοτικό δικαίωμα ίδρυσης Πανεπιστημίων, αναγόμενο στο Χάρτη ή στο πρωτογενές κοινοτικό δίκαιο, η Επιτροπή θα είχε προ πολλού ασκήσει προσφυγή παράβασης κατά της Ελλάδας (ΣΛΕΕ 258-260), για παράβαση υποχρέωσης της προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και το ΔΕΕ θα το είχε αναγνωρίσει στις σχετικές με τη χώρα μας αποφάσεις του.

Αντιθέτως, η στάθμιση της γενικής απαγόρευσης του άρθρου 16, των θεμελιωδών ελευθεριών μετακίνησης, όπως και των ειδικότερων ρυθμίσεων της Οδηγίας 2005/36, έχει γίνει ήδη από τη νομολογία του Δικαστηρίου, που διακρίνει ανάμεσα στην ακαδημαϊκή ισοτιμία, η οποία, ως εθνική αρμοδιότητα υπακούει στις διατάξεις του άρθρου 16, και στην αναγνώριση επαγγελματικών δικαιωμάτων, που υπόκειται στο άρθρο 49 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ. Το Δικαστήριο, πραγματοποίησε την πρακτική εναρμόνιση των συρρεουσών αυτών διατάξεων, χωρίς να παραβιάσει, ως όφειλε, τον πυρήνα της κανονιστικής ρύθμισης καμιάς από αυτές.

Όπως δέχεται παγίως έως σήμερα η νομολογία του ΣτΕ, «τα ζητήματα της ακαδημαϊκής αναγνώρισης τίτλων σπουδών ανάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ελληνικής Δημοκρατίας, διαφορετικό δε είναι το ζήτημα της επαγγελματικής αναγνώρισης των τίτλων σπουδών» (ΣτΕ (Ολ.) 178/2023, σκέψη 15, πρβλ. 922/2023, 727/2022, 1071-172/2021, 2253/2019, 3451/2011 επτ, 570/2010 και

ΣτΕ 39/2001, 2076/1999, ΣτΕ (Ολ.) 3457/1998). Αυτή η διάκριση επιβάλλεται αφενός από την προαναφερθείσα έλλειψη αρμοδιότητας της Ένωσης στον ακαδημαϊκό τομέα και αφετέρου από τη συνδυασμένη εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας: για την προστασία της ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων και υπηρεσιών υπεραρκεί η αναγνώριση των επαγγελματικών δικαιωμάτων.

Αντίθετη ερμηνεία του άρθρου 49 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε. – ΣΛΕΕ, κατά την οποία υφίσταται κοινοτικό δικαίωμα ίδρυσης ιδιωτικού Πανεπιστημίου, συνιστά εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου κατά παράβαση αρμοδιότητας («ultra vires») και ευθεία παραβίαση του άρθρου 28 του Συντάγματος, οι διατάξεις του οποίου δεν αποτελούν απλώς τη νομική βάση για την ένταξη της χώρας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, αλλά και το βασικό κριτήριο κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ εθνικού και κοινοτικού δικαίου.

Όσα εκτέθηκαν παραπάνω, περί απονεμημένων αρμοδιοτήτων της Ένωσης και της συνεπαγόμενης δικαιοδοσίας των εθνικών δικαστηρίων να ασκούν έλεγχο αναρμοδιότητας (ultra vires) στις αποφάσεις των κοινοτικών οργάνων, γίνονται ευρέως δεκτά από τα Συνταγματικά και Ανώτατα Δικαστήρια της Ευρώπης. Εντελώς ενδεικτικά, το Γερμανικό Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο, στην απόφαση του για τη συνταγματικότητα της Συνθήκης της Λισαβόνας (BverfGE 89, 155) διατύπωσε τη θέση ότι η ενοποίηση της Ευρώπης δεν μπορεί να θίξει την δημοκρατική αρχή, η οποία κατά το άρθρο 79 παρ. 3 του Θεμελιώδη Νόμου ανήκει στον πυρήνα των μη αναθεωρητέων διατάξεων του γερμανικού Συντάγματος. Συνεπώς το Δικαστήριο, διατηρεί την αρμοδιότητα του ελέγχου του κατά πόσο κοινοτικός κανόνας του παράγωγου κοινοτικού δικαίου με άμεση εφαρμογή ή αποτέλεσμα στη Γερμανία, έχει εκδοθεί χωρίς να έχει επαρκή βάση στις Συνθήκες (*ausbrechender Rechtsakt)*, οπότε και θα είναι ανεφάρμοστος στο γερμανικό έδαφος.

Επί των παραπάνω νομολογιακών βάσεων βασίσθηκαν οι μεταγενέστερες επάλληλες αποφάσεις Weiss και PSPP (BVerfGE, Υπόθεση 2 BvR 859/15, 2 BvR 980/16, 2 BvR 2006/15, 2 BvR 1651/15 (18 Ιουλίου 2017), BVerfGE 146, 216) που αμφισβήτησαν πλέον έμπρακτα και όχι απλώς θεωρητικά την υπεροχή του ευρωπαϊκού δικαίου, όπως την ερμηνεύει το ΔΕΕ. Η PSPP νομολόγησε ότι οι αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) για την αγορά κρατικών ομολόγων, αλλά και η σχετική απόφαση του ΔΕΕ (C-493/17) , που τις έκρινε νόμιμες, σε απάντηση σχετικού προδικαστικού ερωτήματος της Weiss, συνιστούν ultra vires υπέρβαση των ενωσιακών αρμοδιοτήτων και άρα δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα εντός της Γερμανίας. Επιχειρηματολόγησε ειδικότερα ως προς την αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων να ασκούν έλεγχο αναρμοδιότητας ultra vires και γενικότερα των αρχών των κρατών μελών να προβαίνουν σε έλεγχο ultra vires ως εξής: «*εάν τα κράτη μέλη απείχαν από τη διεξαγωγή κάθε είδους ελέγχου ultra vires, θα παραχωρούσαν στα όργανα της ΕΕ αποκλειστική εξουσία επί των Συνθηκών ακόμη*

και σε περιπτώσεις όπου η ΕΕ υιοθετεί νομική ερμηνεία που ουσιαστικά ισοδυναμεί με τροποποίηση της συνθήκης ή διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της» (σκέψη 118).

Σε ανάλογο μήκος κύματος, το Τσεχικό Συνταγματικό Δικαστήριο έκρινε ανεφάρμοστη, ως αναρμοδίως εκδοθείσα (ultra vires) – την απόφαση του ΔΕΕ C-399/09 Marie Landtová της 22ας Ιουνίου 2011 (Απόφαση Pl. ÚS 5/12 της 31ης Ιανουαρίου 2012). Ο Τσέχος Δικαστής έκρινε ότι το Δικαστήριο του Λουξεμβούργου στην εν λόγω απόφαση, σχετική με τους όρους του «βελούδινου διαζυγίου» Τσεχίας και Σλοβακίας, είχε υπερβεί το πεδίο των απονεμημένων αρμοδιοτήτων στην ΕΕ και ως εκ τούτου είχε ενεργήσει ultra vires. Υπογράμμισε επίσης τον ρόλο του ως «ανώτατου ερμηνευτή των συνταγματικών κανόνων (...), που έχουν την ανώτερη νομική ισχύ στην επικράτεια της Τσεχικής Δημοκρατίας» (σκέψη 10). Το Ανώτατο Δικαστήριο της Δανίας επίσης θεώρησε ότι δεν δεσμεύεται σε ό,τι αφορά την εφαρμογή του Συντάγματος της Δανίας από την ερμηνεία του ΔΕΕ στην απόφαση του Ajos του 2016 (Ανώτατο Δικαστήριο της Δανίας, απόφαση αρ. 15/2014 της 6ης Δεκεμβρίου 2016).

Ανάλογη είναι και η νομολογία στη Γαλλία. Το Γαλλικό Συνταγματικό Δικαστήριο (Conseil Constitutionnel) ανέκαθεν έκρινε ότι οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες δεν είναι φορείς ιδίας κυριαρχίας αλλά ασκούν μόνον εκχωρημένες αρμοδιότητες, δυνάμει του άρθρου 55 του γαλλικού Συντάγματος του 1958 και του Προοιμίου του γαλλικού Συντάγματος του 1946. (Βλ. απόφαση του Συνταγματικού Συμβουλίου της 30-12-76, Rec. 15. Για το λόγο αυτό, στην απόφαση του 92-308 το Conseil Constitutionnel υπαγόρευσε στο γαλλικό Κοινοβούλιο την ανάγκη συνταγματικής αναθεώρησης, ώστε να θεραπευθεί η αντισυνταγματικότητα της Συνθήκης του Μάαστριχτ σε σχέση με διατάξεις της που έθιγαν "ουσιώδεις" πλευρές άσκησης της εθνικής κυριαρχίας. Πράγματι, το νέο άρθρο 88-1 του γαλλικού Συντάγματος ρητά επιτρέπει την *κοινή άσκηση αρμοδιοτήτων* με τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Το Δικαστήριο ρητά όμως έθεσε ως όρο ότι η άσκηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση των αρμοδιοτήτων αυτών δεν επιτρέπεται να θίξει τα θεμελιώδη δικαιώματα και, κυρίως, την ουσία της άσκησης της εθνικής κυριαρχίας ("Ουσιώδης" θεωρείται από το Δικαστήριο η αρμοδιότητα του εθνικού Κράτους να εξασφαλίζει το σεβασμό των δημοκρατικών θεσμών, τη συνέχεια της ζωής του έθνους και την περιφρούρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών).

Στην δε μεταγενέστερη απόφαση του 92-312 το Conseil Constitutionnel διευκρίνισε ότι ο αναθεωρητικός νομοθέτης μπορεί να προσδιορίζει το ακριβές περιεχόμενο της κυριαρχίας (άρθρο 3 του γαλλικού Συντάγματος), με σεβασμό των διαδικαστικών προϋποθέσεων της αναθεώρησης και την δημοκρατική αρχή, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 89 του εν λόγω Συντάγματος. Περαιτέρω, με την απόφασή του 97-394 της 31ης Δεκεμβρίου 1997, δέχθηκε ότι δεν είναι ανεκτός συνταγματικά ο ουσιώδης περιορισμός της εθνικής κυριαρχίας από την αυθαίρετη διεύρυνση των απονεμημένων στην ΕΕ αρμοδιοτήτων. Οι βασικές αποδοχές αυτής της νομολογίας

έγιναν δεκτές και από την απόφαση 2004-496 DC, η οποία έκρινε τη συνταγματικότητα της Συνθήκης για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα :

Όμοια είναι, τέλος, η νομολογία και του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Ισπανίας στην Γνώμη που εξέδωσε ως προς το εάν η Συνθήκη για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα ήταν συμβατή με το ισπανικό Σύνταγμα (Απόφαση TC 1/2004), Κατά το Δικαστήριο, το άρθρο 93 του Ισπανικού Συντάγματος, βάσει του οποίου έγινε η ένταξη της χώρας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, ενσωμάτωνει σιωπηρά ουσιαστικά όρια στην ολοκλήρωση: τον σεβασμό της κρατικής κυριαρχίας, τις θεμελιώδεις συνταγματικές αρχές και το σύστημα αξιών καθιερώνονται στο Σύνταγμα, ιδίως στα θεμελιώδη δικαιώματα.

3.4 Λόγω παράβασης κατ'ουσία διάταξης νόμου: αντίθεση της προσβαλλομένης με το άρθρο 4.2 ΣυνθΕΕ

Εντελώς επικουρικά, εάν θεωρηθεί ότι οι ελευθερίες μετακίνησης του άρθρου 49 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε. – ΣΛΕΕ αφορούν, πέραν των επαγγελματικών δικαιωμάτων και τις ακαδημαϊκές αρμοδιότητες και επιβάλλουν τη λειτουργία ιδιωτικών ΑΕΙ χωρίς συνταγματική αναθεώρηση (πράγμα που, κατά τα ανωτέρω, θεωρούμε ότι συνιστά αντίθετη προς το Σύνταγμα και το Ευρωπαϊκό δίκαιο ερμηνεία) και πάλι δεν θα ήταν δυνατό να τεθεί εκποδών η συνταγματική ρύθμιση. Και τούτο διότι, μέχρι την αναθεώρηση της, συνιστά συστατικό χαρακτηριστικό της συνταγματικής ταυτότητας της Ελληνικής Πολιτείας, κατά την έννοια του άρθρου 4.2 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, «*Η Ένωση σέβεται την ισότητα των κρατών μελών ενώπιον των Συνθηκών καθώς και την εθνική τους ταυτότητα που είναι συμφυής με τη θεμελιώδη πολιτική και συνταγματική τους δομή*»). Λόγω της πρωταρχίας του εθνικού Συντάγματος στην εθνική έννομη τάξη, εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια να προσδώσουν αυθεντική ερμηνεία για το τι συνιστά «εθνική ταυτότητα», ως «θεμιτό σκοπό», ικανό να δικαιολογήσει τη μη πλήρη εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου.

Όπως παρατηρούσαν σε παλαιότερη κοινή δημοσίευση οι Τσάτσος και Τσουκαλάς, «*η υποχρέωση του εθνικού συνταγματικού νομοθέτη να προσαρμόσει τον θεμελιώδη νόμο της χώρας στο ευρωπαϊκό κεκτημένο δεν μπορεί να έχει ως έννομη συνέχεια την αγνόηση μιας άλλης θεμελιώδους αρχής της ευρωπαϊκής ενωσιακής τάξης, που είναι ο σεβασμός της εθνικής φυσιογνωμίας των κρατών μελών. Αν λοιπόν η αποκλειστική ανάθεση της ανώτατης εκπαίδευσης σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αξιολογηθεί ως σταθερό στοιχείο του ελληνικού συνταγματικού πολιτισμού, τότε τίθεται πραγματικά το ερώτημα, εάν κατά το*

ενωσιακό δίκαιο ο εθνικός συνταγματικός νομοθέτης έχει την υποχρέωση να καταργήσει το άρθρο 16 παρ. 5 εδ. 1». (Δ. Τσάτσος-Κ. Τσουκαλάς, «Όχι» στα ιδιωτικά Πανεπιστήμια, Εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ" Δευτέρα 4 Δεκεμβρίου 2006).

Ορθά προσδιορίζεται παραπάνω η διάταξη του άρθρου 16 ως «σταθερού στοιχείου του ελληνικού συνταγματικού πολιτισμού», της «συνταγματικής ταυτότητας», δηλαδή, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 4.2 ΣυνθΕΕ. Και τούτο διότι, αντίθετα με την διάταξη του «βασικού μετόχου», η οποία ως βραχύβια και θνησιγενής δεν άφησε ορατό αποτύπωμα στην έννομη ελληνική τάξη, η ρύθμιση του άρθρου 16 όχι μόνον διαμόρφωσε σε όλη την διάρκεια της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας το ακαδημαϊκό θεσμικό πεδίο, αλλά και απετέλεσε πεδίο πραγματικών «πολιτισμικών μαχών» ανάμεσα στους υπέρμαχους και τους πολέμιους της. Το εάν θα αναθεωρηθεί ή όχι απετέλεσε κεντρικό δικαιοπολιτικό διακύβευμα όλων των αναθεωρήσεων μετά το 1985, και όχι απλώς στην κοινότητα των ερμηνευτών του Συντάγματος ή των πολιτικών κομμάτων, αλλά με άμεση συμμετοχή μέσω μαζικών κινητοποιήσεων, πολλών πολιτών, ιδίως φοιτητών και ακαδημαϊκών. Συνεπώς, η παράκαμψη της διαδικασίας αναθεώρησης θα καθιστούσε ανεπίτρεπτη και από πλευράς δημοκρατικής αρχής τη de facto κατάργησή του από τον κοινό νομοθέτη.

Υπάρχει ήδη πλούσια νομολογία συνταγματικών και ανώτατων δικαστηρίων, σχετικά με την προστασία της εθνικής συνταγματικής ταυτότητας. Ενδεικτικά, πολύ πριν από την θέσπιση του άρθρου 4.2 ΣυνθΕΕ περί «συνταγματικής ταυτότητας», το Ιταλικό Συνταγματικό δικαστήριο είχε διατυπώσει στις αποφάσεις Frontini, Granital και Fragd την θεωρία των controlimiti στην υπεροχή του κοινοτικού δικαίου (Corte Costituzionale, αποφάσεις της 18ης Δεκεμβρίου 1973, No 183/1973, Frontini, ECLI:IT:COST:1973:183, της 5ης Ιουνίου 1984, No 170/1984, Granital, ECLI:IT:COST:1984:170 και της 13ης Απριλίου 1989, Fragd, ECLI:IT:COST:1989:232). Νομολόγησε εκεί, ότι, βάσει του άρθρου 11 του Ιταλικού Συντάγματος, διατηρεί την αρμοδιότητα να εξετάζει, εξαιρετικά, την αντίθεση κανόνων του κοινοτικού δικαίου προς τις θεμελιώδεις διατάξεις του Συντάγματος, κυρίως στον τομέα των ανθρώπινων δικαιωμάτων, αν και όχι μόνον. Πλέον πρόσφατα, στην απόφαση Taricco ενέμεινε στην υπεράσπιση της συνταγματικής του τάξης, κρίνοντας ότι το άρθρο 325 ΣΛΕΕ εφαρμόζεται στην Ιταλία μόνον στο βαθμό που είναι συμβατό με τη τη συνταγματική αρχή της νομιμότητας (άρθρο 25 παρ. 2 του Ιταλικού Συντάγματος) και επιβεβαίωσε ότι «μόνο το Συνταγματικό Δικαστήριο έχει αρμοδιότητα να εξακριβώσει εάν το δίκαιο της ΕΕ έρχεται σε αντίθεση με τις θεμελιώδεις αρχές του συνταγματικού συστήματος και, ιδίως με τα αναπαλλοτρίωτα δικαιώματα του ατόμου» (Corte costituzionale της 14ης Απριλίου 2018 115/2018 (ECLI:IT:COST:2018:115).

Το γερμανικό συνταγματικό δικαστήριο αναφέρθηκε στην προστασία της γερμανικής συνταγματικής ταυτότητας ήδη στην απόφαση του για τη Συνθήκη της Λισαβόνας. Κατά το Δικαστήριο, «η συνταγματική ταυτότητα είναι αναφαίρετο

στοιχείο της δημοκρατικής αυτοδιάθεσης ενός λαού. Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του εκλογικού δικαιώματος και να διαφυλαχθεί η δημοκρατική αυτοδιάθεση, είναι αναγκαίο το Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο να ελέγχει, εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων του, την μη παραβίαση της συνταγματικής ταυτότητας από πράξεις της Κοινότητας ή της Ένωσης και ότι η τελευταία δεν παραβιάζει προφανώς τις αρμοδιότητες που της έχουν ανατεθεί» (BVerfGE 123, 267 2 BvE, 2/08).

Πιο πρόσφατα, στην απόφαση Mr. R το BVerfGe έκρινε αντισυνταγματική μίαν απόφαση έκδοσης Αμερικανού πολίτη, βάσει Ευρωπαϊκού Εντάλματος, ως αντίθετη στην αρχή της προστασίας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Κατά το δικαστήριο, η συμμόρφωση με την αρχή της προστασίας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, η οποία καλύπτεται από τη ρήτρα αιωνιότητας του ΘΝ, αποτελεί εγχώρια εκτελεστό δίκαιο, που επιβάλλει έλεγχο στην εφαρμογή του δίκαιου της ΕΕ, για λόγους προστασίας της εθνικής συνταγματικής ταυτότητας (Mr. R v. Order of the Oberlandesgericht Düsseldorf, 2 BvR 2735/14, Σκέψεις 37-50). **Μάλιστα, ενόψει των παραπάνω αποδοχών, το Δικαστήριο έκρινε ότι η παραπομπή στο ΔΕΕ δεν ήταν απαραίτητη, λόγω του δόγματος της acte claire.**

Σε ανάλογο πλαίσιο, το Conseil Constitutionnel αποφάσισε το 2006 ότι έχει δικαιοδοσία ελέγχου ως προς το εάν η μεταφορά οδηγίας παραβιάζει κανόνες ή αρχές εγγενείς στη συνταγματική ταυτότητα της Γαλλίας (Απόφαση της 27ης Ιουλίου 2006, 2006–540 DC). Στη συνέχεια νομολόγησε ότι για θέματα συντρεχουσών αρμοδιοτήτων, που επιμερίζονται μεταξύ της ΕΕ και των κρατών μελών της, έχει αρμοδιότητα τυχόν αντισυνταγματικότητας σε όλο το σώμα του γαλλικού συνταγματικού δικαίου, ενώ για θέματα αποκλειστικής αρμοδιότητας της ΕΕ, ασκεί έλεγχο αποκλειστικά με αναφορά στις αρχές της γαλλικής συνταγματικής ταυτότητας (Απόφαση της 31ης Ιουλίου 2017, 2017–749 DC).

Και το Γαλλικό Συμβούλιο της Επικρατείας έχει πλέον νομολογήσει ότι ανεξαρτήτως εάν θα υποβάλει ερώτημα στο ΔΕΕ, το ίδιο θα εξετάζει πρώτα εάν μία Οδηγία είναι συμβατή με τις εσωτερικές συνταγματικές διατάξεις ή με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (CE της 8ης Φεβρουαρίου 2007, Société Arcelor Atlantique et Lorraine et autres, n° 287110). Προγενέστερη νομολογία ήδη όριζε ότι η υπεροχή του δικαίου της ΕΕ δεν ισχύει ως προς διατάξεις συνταγματικού χαρακτήρα, εφόσον η συνταγματική αρχή δεν διασφαλίζεται στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης από ισοδύναμο κοινοτικό κανόνα ή αρχή (CE Sarran et Levacher, της 30ης Οκτωβρίου 1998.)

Επειδή η αίτηση μας είναι νόμιμη, βάσιμη και αληθινή,

Για τους λόγους αυτούς και όσους προσθέσουμε νόμιμα στο μέλλον

ΖΗΤΟΥΜΕ

Να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη και κάθε άλλη συναφής με αυτή πράξη ή παράλειψη της διοίκησης και να καταδικαστεί το αντίδικο στην εν γένει δικαστική μας δαπάνη.

Αθήνα, 28/11/2024

Ο Πληρεξούσιος δικηγόρος

Γιώργος Κατρούγκαλος

Το αιτούν

Ο Πρόεδρος του Σωματείου με την επωνυμία «ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΕΙΔΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ» (Π.Ο.Σ.Ε.Ε.ΔΙ.Π. ΑΕΙ)

Δημήτρης Λαμπράκης